

Üniversite Öğrencilerine Yönelik Instagram Kaygı Ölçeğinin Geliştirilme Çalışması

Development of Instagram Anxiety Scale for University Students

Türker Elitaş*

Abstract: The aim of this study is to develop a scale to determine the concerns of individuals using Instagram. The results of the pilot study were applied to the calculated number of samples. Exploratory factor analysis (EFA) revealed a three-dimensional structure consisting of 11 items. In this three-dimensional structure, where the total variance was explained with 67.011%, the factors were found to have a significant and positive relationship with each other. The fit indexes of the model were found to be acceptable. The results were confirmed by Confirmatory Factor Analysis (CFA). The most commonly used criteria of these indexes are RMSEA (Square Root of Mean Errors), GFI (Goodness Fit Index), CFI (Comparative Fit Index), IFI (Increased Fit Index), NFI (Standardized Fit Index), AGFI (Adjusted Fit Index). Instagram Anxiety Scale X2 / Sd, RMSEA, RMR, GFI, CFI, NFI compliance indexes were taken as reference during DFA procedure. Cronbach's Alpha, which is the most commonly used model in factor analysis, was used in the reliability analysis of the scale. As a result of the internal consistency analysis for the Instagram Anxiety Scale (OIC), Cronbach's alpha coefficient (α) = 0.710 was calculated. Although there are studies on social media and anxiety in the literature, there are not many studies directly related to instagram and anxiety.

Structured Abstract: Today, instagram is the fastest growing platform in online environments according to 2018 data. With more than 1 billion users worldwide, this platform tends to rise continuously in parallel with the development and availability of new communication technologies, which enable online circulation. Instagram, which is shown among the trains of social media applications with the ever increasing number of users all over the world, has a high user rate in Kyrgyzstan just like other countries. According to December 2019 data, there are currently 2,075,700 instagram users in Kyrgyzstan. This figure corresponds to 32.6% of the total population. With 52.5 percent, male users are more likely to use instagram than female users, with the highest number of users between 18-24 years of age

In this context, the individual who is concerned about sharing content with the use of digital identity and being present in the virtual communities realizes their feelings of pleasure and satisfaction on a virtual level by eliminating or eliminating these concerns. In this respect, instagram, which is a projection of reality, considering the increasing number of users worldwide, it will be possible to talk about the existence of a

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü
Asst. Prof. Dr. Kyrgyz-Turkish Manas University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Advertising

ORCID 0000-0001-8018-1208

turkerelitas@gmail.com

Cite as/ Atıf: Elitaş, T., (2020). Üniversite öğrencilerine yönelik instagram kaygı ölçeğinin geliştirilme çalışması, *Turkish Studies - Social*, 15(1), 309-319. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40568>

Received/Geliş: 15 January/Ocak 2020

Accepted/Kabul: 25 February/Şubat 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 29 February/Şubat 2020

CC BY-NC 4.0

generation that integrates its virtual identity with its real identity and assumes technology. This integrated and assimilated process is now being used in virtual mediums, such as concerns about reality.

The population of the Kyrgyzstan-Turkey Manas University Faculty of Communication Studies 557 students in creating, sampling units are selected by random sampling method for probabilistic sample of 129 types of students. The aim of this study is to purposely classify the case samples for the purposes of the research in order to reach the rich data and increase the credibility of the study.

In order to test the construct validity of the items, Explanatory factor analysis method was applied. In order to perform explanatory factor analysis, Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) test was applied to determine whether the sample size in the data set was sufficient for the study. KMO values must be greater than 0.50 to be sufficient for factor analysis. In addition, Bartlett's Sphericity Test was applied to test the suitability of the factors for data analysis. The Bartlett's Sphericity Test $p < 0.05$ indicates that the data is appropriate for the Explanatory factor analysis. SPSS 16 was used for exploratory factor analysis and AMOS 21 for confirmatory factor analysis. In order to determine the reliability of the scale, Cronbach's alpha reliability coefficient was analyzed. Cronbach's alpha coefficients, which are indicative of the correlation value between the items, are expected to be 0.60 and above.

Confirmatory factor analysis is used to verify the dimensions defined in the exploratory factor analysis and to test the reliability and validity of the scale. DFA is a method used to verify the compatibility of the variables or elements within a pre-formed structure with each other. In this context, the confirmatory factor analysis for the Instagram Anxiety Scale was conducted to determine the degree of agreement between the factors and the actual data. Some fit indexes are used to determine the fit competencies of the DFA verified model. The most commonly used criteria of these indices are RMSEA (Square Root of Mean Errors), GFI (Good Fit Compliance Index), CFI (Comparative Fit Index), IFI (Increased Fit Index), NFI (Standardized Fit Index), AGFI (Corrected Fit Index). χ^2 / Sd , RMSEA, CFI, NFI compliance indexes were taken as reference during the confirmatory factor analysis of the Instagram anxiety scale.

Basic component analysis (PCA) was used in the exploratory factor analysis regarding the suitability of the items to the data set. Varimax vertical rotation showed that KMO and Bartlett sphericity test showed that the size of the sample and the suitability of the data for factor analysis were significant.

KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) coefficient is an important data to test the adequacy of the sample for the population. In this context, the sample suitability coefficient should be higher than .50. Again, Field (2000) as the lower limit of KMO. He stated that a value of .50 and above would be appropriate and that the data set for $KMO \leq 0.50$ could not perform the factoring function. In this context, the KMO value is higher than the reference values, indicating that the data is suitable for factor analysis. In addition, when the Bartlett sphericity test is examined ($\chi^2 (55) = 654,062; p < .01$), we reach the conclusion that the distribution of the data is significant in factor analysis. The importance of the items for the scale was taken into consideration during this inference process and attention was paid not to loss of information.

Keywords: Instagram, Anxiety, Factor Analysis, Scale, Instagram Anxiety Scale

Öz: Bu çalışmanın amacı Instagram kullanan bireylerin kaygılarının belirlenebilmesi için bir ölçek geliştirmektir. Bu amaçla hazırlanan belirleyici formlar uzmanlar yardımıyla maddeleştirilmiş, oluşturulan maddelere pilot çalışma yapılmıştır. Pilot uygulama neticesinde ortaya çıkan değerlendirme sonuçları hesaplanan örneklem sayısına uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) ortaya 11 maddeden oluşan üç boyutlu bir yapıyı çıkarmıştır. Toplam varyansın %67.011 ile açıklandığı bu üç boyutlu yapıda faktörlerin birbirleriyle anlamlı ve olumlu ilişki içinde olduğu görülmüştür. Modelin uyum indexlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile de sonuçlar doğrulanmıştır. DFA doğrulanan modelin uyum yeterliliklerini belirlemek için bazı uyum indexleri kullanılmaktadır. Bu uyum indexlerinden en fazla kullanılan ölçütler RMSEA (Ortalama Hataların Karekökü), GFI (İyilik Uyum İndeksi), CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), IFI (Artırmalı Uyum İndeksi), NFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi), AGFI (Düzeltilmiş Uyum İndeksi) dir. Instagram Kaygı Ölçeği DFA işlemi sırasında ise χ^2/Sd , RMSEA, RMR, GFI, CFI, NFI uyum indexleri referans alınmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizi yapılırken faktör analizlerinde en sık kullanılan model olan Cronbach's Alpha kullanılmıştır. Instagram Kaygı Ölçeği (İKÖ) için yapılan iç tutarlık analiz sonucunda Cronbach Alpha katsayısı (α)=0.710 olarak hesaplanmıştır. Literatürde Sosyal Medya ve

kaygıya yönelik çalışmalar olmasına rağmen doğrudan instagram ve kaygıya yönelik çok fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ile test edilen Instagram kaygı ölçeği (İKÖ), instagram başta olmak üzere sosyal medya platformlarını kapsayacak çalışmalarda uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Instagram, Kaygı, Faktör Analizi, Ölçek, Instagram kaygı Ölçeği

Giriş

İçinde yaşadığımız ve adına enformasyon toplumu denilen sürecin başat aktörlerinden olan dijitalleşme ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sanal uzamlar içinde barındırdığı ve sunmuş olduğu özellikler bakımından bireylerin dikkatlerini çekmekte her geçen gün onları birer potansiyel kullanıcı yapmaktadır. Özellikle yeni medya olarak değerlendirilen sanal uzamlarda bireyler her geçen gün aktif bir şekilde var olmakta ve kendileri için birer dijital kimlik oluşturmaktadırlar. Dijital kimlikleri vasıtasıyla fiziksel yapının bir uzantısı olarak değerlendirilmeye başlayan bu sanal uzamlarda bireyler sosyalleşme ihtiyacından tüketim ihtiyacına kadar aktif bir varoluş içindedir.

Bireye sunmuş olduğu katılım, açıklık, etkileşimlilik, bağlantısallık ve içerik oluşturma gibi özellikleri ile bireyi kuşatan sanal uzamlar aynı zamanda bireyi aktif bir kullanıcı pozisyonuna da taşımaktadır. “We Are Social 2019” raporun göre dünyada 3,5 milyar insan sosyal medyayı aktif şekilde kullanmaktadır. Bu 3.5 milyar insanın en fazla aktif olduğu sosyal uzam Facebook iken, Instagramın dünyadaki kullanıcı sayısı rapora göre 894.9 milyon kişidir (wearesocial.com 02.11.2019).

İçerik tabanlı bir platform olan Instagram, kullanıcıların video ve fotoğraf paylaşmak için kullandığı en yaygın dijital bir uzamdır. Bu uzamda da kullanıcılar tıpkı diğer sosyal medya ortamlarında olduğu gibi dijitalliğin onlara atfettiği tüm özellikleri kullanabilmektedirler. Fotoğraf ve video tabanlı bir uzam olan instagramda her gün milyonlarda içerik paylaşılmaktadır. Bu içerikler kullanıcıların rutin patik yaşamlarına dair anlık fotolar olabileceği gibi geçmişe özlem veya geleceğe umut vaat edici fotoğraf ve videolarda olabilmektedir. Bu bağlamda Instagram gerek manipüle edilmiş gerçek olsun gerekse olduğu gibi sunulan gerçek olsun kullanıcıların fiziksel olarak katılım sağladığı ortamların sanal bir uzantısı görünümündedir.

Fiziksel yaşam normları içinde gelişen ilişki pratiklerinde ve toplum içindeki sosyal yer kazanım süreçlerinde bireyler sürekli kendilerini diğerlerinden korumak için çeşitli mekanizmalar geliştirirler. Bireylerin sosyal yaşam içinde geliştirdiği bu savunma mekanizmaları bireyin kaygıları ile ilgili bir durumdur. Fiziksel gerçeğin sanal bir uzantısı görünümündeki instagramda da birey fiziksel olarak aktif katılım sağladığı ortamlarda geliştirdiği bu savunma mekanizmalarını yine belirli kaygılar ışığında devreye sokmaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde kaygının ölçümlemesi üzerine sıklıkla çalışmalar yapıldığı görülmektedir. İlk çalışmalar 1950’li yıllara kadar uzanmaktadır. Kaygının ölçülmesi yönelik ilk ciddi çalışma 1951 yılında Janet A. Taylor tarafından açık kaygı ölçeği ile yapılmıştır (Herts, Beilock,2017:718). Daha sonra kaygının ölçülmesi üzerine birçok araştırmacı katkıda bulunmuştur. Cattel ve Scheier (1958) ‘durumluk kaygı’ ve ‘sürekli kaygı’ teziyle bireyin kaygı düzeylerine yönelik, bu çalışmayı daha da genişleten Spielberg kaygının şiddetine, süresine odaklanarak bireyin geçici duygusal tepkilerine yönelik çalışmalar gerçekleştirmişlerdir (1970). Bunun yanı sıra çok yönlü kaygı araştırmaları ile de Endler ve Parker kaygı çalışmalarına katkı sağlamıştır (1991).

Literatürde Sosyal Medya ve kaygıya yönelik çalışmalar (Zorbaz, 2013; Barry ve ark.,2017; Primack ve ark ,2017; Woods ve Scott 2016) olmasına rağmen doğrudan instagram ve kaygıya yönelik çok fazla çalışmaya rastlanmamıştır.

1.Çalışmanın Problematiği

1.1.Problemin Durumu

Bugün çevrimiçi ortamlarda 2018 verilerine göre en hızlı büyüyen platform instagramdır (statista.com). Dünya genelinde 1 milyardan fazla kullanıcısı olan bu platform, özellikle çevrimiçi dolaşıma imkân veren yeni iletişim teknolojilerinin gelişimine ve ulaşılabilirliğine paralel olarak sürekli yükseliş eğilimindedir. Tüm dünyada sürekli artan kullanıcı sayısı ile sosyal medya uygulamalarının trenleri arasında gösterilen instagram tıpkı diğer ülkelerde olduğu Kırgızistan'da da yüksek bir kullanıcı oranlarına sahiptir. Aralık 2019 verilerine göre hâlihazırda Kırgızistan'da 2.075.700 instagram kullanıcısı bulunmaktadır. Bu rakam toplam nüfusun %32.6 tekabül etmektedir. Yüzde 52.5 ile erkek kullanıcılar kadın kullanıcılara oranla fazla olduğu instagram kullanımında, en fazla kullanıcı sayıları ise 18-24 yaş aralığında toplanmaktadır (napoleoncat.com).

Bu bağlamda dijital kimlik kullanımı ile içerik paylaşma ve sanal topluluklarda var olma kaygısı taşıyan birey bu kaygılarının ötelenmesi veya giderilmesi ile haz alma duygularını sanal bir düzlemde gerçekleştirmektedir. Bu açıdan gerçekliğin bir izdüşümü olan instagramda dünya genelinde artan kullanıcı sayısı göz önüne alındığında sanal kimliğini gerçek kimliği ile entegre eden ve teknolojiyi özümseyen bir kuşağın varlığından söz etmek mümkün olacaktır. Bu entegre ve özümseme sürecinde gerçeğe dair tartışılan kaygı gibi unsurlarda artık sanal mecralar içinde kullanılmaktadır.

1.2.Çalışmanın Temel Problemi

Bu çalışmanın temel problemi Kırgızistan'ın toplam nüfus içerisinde en fazla yüzdeye sahip olan 18-24 yaş aralığındaki instagram kullanıcılarının kaygılarını ortaya koyabilecek bir ölçek geliştirmektedir.

3.Evren ve Örneklem

İnstagram kaygı ölçeği (İKÖ) 65 maddeden oluşan bir madde havuzu ile kullanıcıların instagramdaki kaygısal durumları tespit etmek için hazırlanmıştır. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesinin örneklem olarak seçildiği bu ölçek çalışmasında, yaşları 18-24 arasında değişen ve tamamı Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi linsans öğrencileri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Ayrıca çalışma grubunda var olan tüm katılımcılarda gönüllülük prensibi aranmıştır.

Çalışmanın evrenini Kırgızistan-Türkiye Manas üniversitesi İletişim Fakültesindeki 557 öğrenci oluştururken, örneklem birimi ise olasılıklı örneklem türlerinden amaçlı rasgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş 129 öğrencidir. Amaç rasgele örnekleme yöntemi zengin verilere ulaşabilmek ve çalışmanın inanılabilirliğini artırabilmek için araştırmanın amaçları doğrultusunda durum örneklerinin amaçlı bir şekilde tasnif edilmesidir (Baltacı,2018:258).

Sosyal bilimlerde örneklem hesaplaması ve örneklem seçimi oldukça dikkat edilmesi gereken bir husustur. Örneklem seçilirken örneklemin değişkenlik hallerini göz önünde bulundurmak gerekliliğinin yanı sıra niceliksel verilerin nitel hakkında bilgi vereceği göz ardı edilmeden örneklemin yeteri kadar büyüklüğü sağlanmalıdır (Karasar,2005:111-116). Bu doğrultuda belirlenen kriter ve sınırlılıklar da göz alındığında çalışmada 557 kişilik evrenin %5 lik hata payı ile örnekleme 129 olarak hesaplanmıştır. Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında kullanılan bir diğer yöntem şu şekilde formülize edilmiştir (Akbulut ve Yıldız,1999).

$$n=NPQZ^2/[(N-1)d^2 +PQZ^2]$$

Formülde N=evren birim sayısı(556) P= vaka meydana gelme sıklığı (0,5),vaka meydana gelmeme sıklığı (1-P),Z:Zdeğerini (%95 güven aralığı için: 1,96), d ise hata payımı (%5) olarak açıklamıştır (Öztürk, Eryılmaz, Kılıç,2019:1612).

$$557*(0,5)*(0,5)*(2,58)^2$$

$$556*0,01*0,5*0,5(2,58)^2$$

$$926,9037 / 5,56*1,6641 = 926,9037 / 7,2241 = 128,30$$

4.Yöntem

4.1.Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Veri Toplama Süreci

Çalışmada madde havuzunun sağlıklı bir şekilde oluşturulması için kapsamlı bir şekilde literatür taraması yapılmıştır. Özellikle sosyal medya kullanımı ve kaygılarına yönelik alana katkı yaptığı düşünülen çalışmalardan birebir madde alınmamış ancak oldukça fazla yararlanılmıştır. Veri toplama aracının gelişim sürecinde bir diğer değerlendirme de Kırgızistan-Türkiye Manas üniversitesi iletişim fakültesinde eğitim gören öğrencilerle yapılan odak grup görüşmelerinde yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri sayıca az olan gruplarla yapılan biçimsel olmayan görüşmelerdir. Bu bağlamda Nitel araştırma yöntemlerinde oldukça sıkça kullanılan odak grup görüşmeleri 50 öğrenci ile yapılmıştır. Görüşmelere alanında uzman bir sosyolog, bir eğitim bilimci ve bir iletişim bilimci toplam üç akademisyen katılmış, katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Tüm bu değerlendirmeler neticesinde 30 maddelik bir taslak oluşturulmuştur.

Ters puanlamanın yapılmadığı Instagram Kaygı Ölçeğinde (İKÖ) maddeler beşli Likert tipinde puanlanmıştır. (1= kesinlikle katılmıyorum, 2= katılmıyorum, 3= kararsızım, 4= katılıyorum, 5 = tamamen katılıyorum).

4.2.Verilerin Analizi

Maddelerin yapı geçerliliğini test edebilmek için Açıklayıcı faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizini uygulayabilmek için ise veri setindeki örneklem büyüklüğünün çalışma için yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. KMO değerlerinin faktör analizi için yeterli olabilmesi için 0.50'den büyük olması gerekmektedir. (Chong ve Rundus, 2004). Ayrıca Faktörlerin veri analizine uygunluğunu test edebilmek için Bartlett's Sphericity Testi uygulanmıştır. Bartlett's Sphericity Testi p <0.05 küçük olması verilerin Açıklayıcı faktör analize uygun olduğunu göstermektedir. Çalışma kapsamında Açıklayıcı faktör analizi için SPSS 16, Doğrulayıcı Faktör analizi için ise AMOS 21 paket programları kullanılmıştır. Veri setinin analizinde ölçeğin güvenilirliği belirleyebilmek için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Maddeler arası korelasyona bağlı uyum değerinin göstergesi olan Cronbach Alfa katsayıları ilgili literatür incelendiğinde 0.60 ve üstü bir değer olması beklenmektedir. (Özdamar, 1999: 502; Akgül ve Çevik, 2005: 456).

Doğrulayıcı faktör analizi, açıklayıcı faktör analizinde tanımlanan boyutların doğrulanması ve ölçeğin güvenilirlik ile geçerliliğin test edilmesinde kullanılmaktadır (Bülbül, Tunç,2018:6).DFA önceden oluşturulmuş bir yapının içindeki değişkenlerin veya unsurların birbirleri ile yapı ile uygunluğu doğrulamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu bağlamda Instagram Kaygı Ölçeği için yapılan Doğrulayıcı faktör analizinde, faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum içinde olduğuna bakılmıştır. DFA doğrulanmış modelin uyum yeterliliklerini belirlemek için bazı uyum indexleri kullanılmaktadır. Bu uyum indexlerinden en fazla kullanılan ölçütler RMSEA (Ortalama Hataların Karekökü), GFI (İyilik Uyum İndeksi), CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), IFI(Artırmalı Uyum İndeksi), NFI(Normlaştırılmış Uyum İndeksi), AGFI (Düzeltilmiş Uyum İndeksi) dir. Instagram kaygı ölçeğinin Doğrulayıcı faktör analizi işlemi sırasında ise X² /Sd, RMSEA, CFI, NFI uyum indexleri referans alınmıştır.

5.Bulgular

Maddelerin veri setine uygunluğuna ilişkin olarak yapılan açımlayıcı faktör analizinde temel birleşenler analizi (PCA) kullanılmıştır. Varimax dikey döndürme sonucu incelenen KMO ve Barlett

küresellik testi ile örneklemin büyüklüğünün ve verilerin faktör analize uygunluğunun anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1: KMO ve Barlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin		,612
Örneklem Uyum Ölçüsü		
Barlett Küresellik Testi	X²	654,062
	sd	55
	p	0.000

Örneklemin evren için yeterliliğini test etmek için KMO (Kaiser- Meyer-Olkin) katsayısı hesaplaması önemli bir veridir. Bu bağlamda örneklem uygunluk katsayısı .50'dan yüksek olması gerekmektedir (Çokluk ve ark., 2012: 207). Yine aynı şekilde Field (2000) KMO alt sınırı olarak .50 ve üzeri bir değer uygun olacağını ve KMO ≤ 0.50 için veri kümesinin faktörleme işlevini yapamayacağını belirtmiştir. Bu bağlamda KMO değerinin referans verilen değerlerden yüksek olması, verilerin faktör analize uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca Barlett küresellik testi de incelendiğinde ise ($X^2(55) = 654,062$; $p < .01$) faktör analizinde verilerin dağılımının anlamlı olduğu sonucuna ulaşmaktayız. 30 maddelik ilk döndürme sonrası sorunlu 19 sorumlu madde tespit edilerek ölçekten çıkarılmıştır. Bu çıkarım işlemi yapılırken maddelerin ölçek için önemleri dikkate alınmış ve bilgi kaybı olmamasına dikkat edilmiştir.

Tablo 2: Faktör Analizi Sonrası Faktörler ve Yükleri

1.Faktör: Dijital Kimlik	Faktör Yükleri
1.İnstagram'da tanımadığım insanların fotoğraflarına bakması beni rahatsız eder.	,830
14.Çevrem in instagram'daki paylaşımlarına vereceği tepki beni kaygılandırır.	,829
52.İnstagram'da arama geçmişini temizleme ihtiyacı duymam.	,809
35.İnstagram'da insanların dürüst olduğuna inanmam.	,741
10. İnstagram'da başkalarının paylaştığı içeriklerde etiketlenmek beni kaygılandırır.	,734
2.Faktör: İçerik Paylaşma	
3. İnstagram'da içerik paylaşmak beni tedirgin eder.	,964
18.İnstagram kullanırken çevresel baskı hissedirim.	,962
42.İnstagram'da kullanıcılar tarafından engellenmek beni kaygılandırır.	,477
3.Faktör: Güvenilirlik	
57.İnsanların instagram sayfama bakıp benim hakkımda fikir sahibi olmaları beni tedirgin eder.	,790
9.İnstagram'da tanıştığım biri ile gerçek hayatta buluşmaktan çekinmem.	,729
13.İnstagram'da karşı cinsle iletişim kurmaktan çekinmem.	,693

Tablo 3: Faktörlerin Toplam Varyansı

1.Faktör	% 28.831
2.Faktör	% 20.068
3.Faktör	% 18.111
Toplam Varyans	% 67.011

Çok faktörlü çalışmalarda açıklanan varyansın %40 altında olmaması gerekmektedir (Çokluk ve Ark., 2012: 245). Bu bağlamda tüm faktörlerin toplamına bakıldığında toplam varyansın %67.011 açıklandığı görülmektedir ki bu değerde sosyal bilimlerde yeterli olarak kabul edilmektedir.

Ölçeğin güvenilirlik analizi yapılırken faktör analizlerinde en sık kullanılan model olan Cronbach's Alpha kullanılmıştır. Alfa modeli ile ölçek güvenilirlik analizine tabi tutulur ve değişkenlerin 'iç tutarlılıkları' değerlendirilir (Kır,2019:135-136). Cronbach's Alpha (α) sorular arası korelasyona bağlı uyum değeridir. Cronbach's Alpha değeri faktör altındaki soruların toplamdaki güvenilirlik seviyesini gösterir. Alfa katsayısına bağlı olarak alfa değerleri geliştirilen ya da uyarlanan ölçekte şu şekilde olmalıdır (Özdamar, 1999: 502; Akgül ve Çevik, 2005: 456).

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ güvensiz

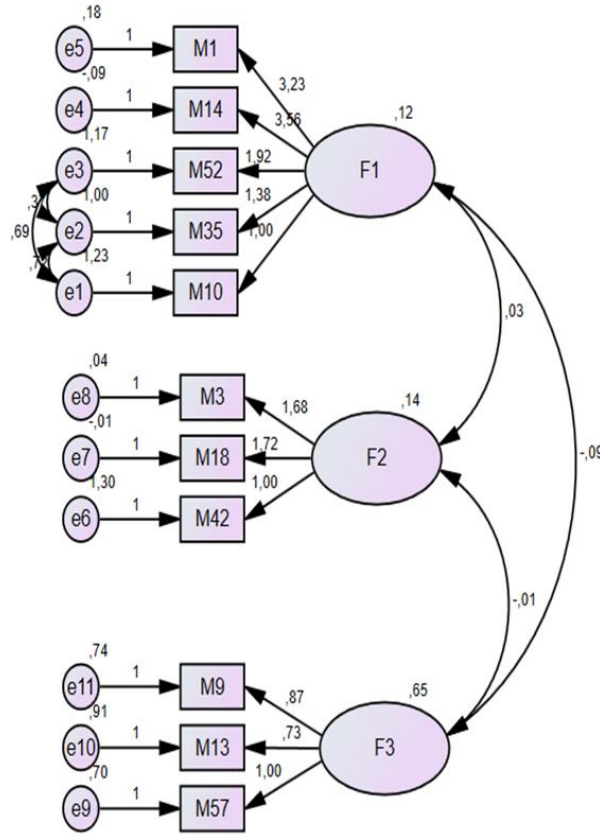
$0.40 \leq \alpha < 0.60$ düşük güvenilirlik

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ güvenilir

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ yüksek güvenilir

Bu verilerden hareketle Instagram Kaygı Ölçeği (İKÖ) için yapılan iç tutarlık analiz sonucunda Cronbach Alpha katsayısı (α)=0.710 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayıya göre ölçek oldukça güvenilirlerdir.

DFA önceden oluşturulmuş bir yapının içindeki değişkenlerin veya unsurların birbirleri ile yapı ile uygunluğu doğrulamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu bağlamda Instagram Kaygı Ölçeği için yapılan DFA'de, faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum içinde olduğuna bakılmıştır. Şekilde de görülen F1=1.faktör (Dijital Kimlik), F2=2.faktör (İçerik Paylaşma), F3=3.faktör (Güvenilirlik) olarak açıklanmaktadır.

Şekil 1: Instagram Kaygı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizinde Anlamlılık Düzeyleri

DFA doğrulanmış modelin uyum yeterliliklerini belirlemek için bazı uyum indexleri kullanılmaktadır. Bu uyum indexlerinden en fazla kullanılan ölçütler RMSEA (Ortalama Hataların Karekökü), GFI (İyilik Uyum İndeksi), CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), IFI (Artırmalı Uyum İndeksi), NFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi), AGFI (Düzeltilmiş Uyum İndeksi) dir. Instagram Kaygı Ölçeği DFA işlemi sırasında ise X^2/Sd , RMSEA, RMR, GFI, CFI, NFI uyum indexleri referans alınmıştır.

Tablo 4: İKÖ Uyum İndexleri ve Uyum İndexlerinin Kabul Sınırları

Uyum İndexleri	Kabul Edilebilir Model Değerleri	Mükemmel Model Değerleri	İKÖ Model Değerleri	İKÖ Model Uygunluk Durumu
X^2/Sd	≤ 5	≤ 2	2.68	Kabul edilebilir
RMSEA	$.05 \leq RMSEA \leq .10$	$.00 < RMSEA < .05$.90	Kabul edilebilir
RMR	$.05 \leq RMR \leq .10$	$.00 < RMR < .05$.97	Kabul edilebilir
GFI	$.90 \leq GFI < .95$	$.95 \leq GFI \leq 1.00$.90	Kabul edilebilir
CFI	$.95 \leq CFI < .97$	$.97 \leq CFI \leq 1.00$.95	Kabul edilebilir
NFI	$.90 \leq NFI < .95$	$.95 \leq NFI \leq 1.00$.92	Kabul edilebilir

Kaynak: (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Schermelleh-Engel, Alakurt, 2017; Munro, 2005; Schreiber, Nora, Stage, Barlow ve King, 2006; Şimşek, 2007; Hooper ve Mullen 2008; Schumacker ve Lomax, 2010; Waltz, Strickland ve Lenz 2010; Wang ve Wang, 2012).

6.Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada Kırgızistan-Türkiye İletişim Fakültesi evreninde Instagram kaygı ölçeği (İKÖ) geliştirilmiş ve ölçeğin geçerlilik, güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek 11 maddenin oluşturduğu toplam 3 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, Instagram ortamında kullanıcıların instagram uzamına yönelik kaygılarını belirleyecek maddeleri kapsamaktadır. Açıklayıcı faktör analiz ile oluşturulan boyutlar kullanıcıların dijital kimlik, içerik paylaşma ve güvenilirlik kaygılarını ortaya koymaktadır. Faktör analizi sonrasında maddeler 3 faktörlü bir ölçeği ortaya çıkarmıştır. Birinci faktör olan 'Dijital Kimlik' kullanıcıların instagramı fiziksel ortamın bir uzantısı olarak değerlendirdiğini ve bu sanal uzamda oluşturduğu kimliğin tıpkı gerçek kimlik gibi tanımlayıcı ve belirleyici özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Dijital kimliği ile instagram'da var olan kullanıcılar bu kimliğini fiziksel katılım sağladığı aktif toplumsal yaşam içinde tanıdıkları ve güvendiklerine karşı tehlike de hissetmezken, tanımadığı diğer dijital kimliklere karşı tehlike de hissetmekte ve kimliğini korumaya almaya çalışmaktadır. Sanal uzamda dijital kimliği ile var olan birey tıpkı fiziksel katılım sağladığı gerçek hayatının bir izdüşümünü yaşamakta ve tanımadığı kullanıcılara güvenmemektedir. Bu bağlamda instagram kullanıcıları tanımadığı kullanıcılar tarafından dijital kimliğinin incelenmesi, etiketlenmesi gibi kendi inisiyatifi dışında gelişen durumlar karşısında endişe duymaktadır. Bir diğer faktör 'İçerik Paylaşma' kaygısıdır. Instagramı sanal sosyalleşme ortamı olarak değerlendiren kullanıcılar bu uzamda varlıklarını paylaştıkları içeriklerle göstermekte ve etkileşim içine girmektedir. Ancak kullanıcılar içerik paylaşımları yaparken bu uzamın aktif yaşamdaki normları da etkileyeceği kaygısını da taşımaktadır. Yine aynı şekilde çevresel kodların oluşturduğu sınırlılıklar ölçüsünde de kendini sınırlayan kullanıcılar paylaşım yaparken hem dijital kimliklerden hem de yakın çevresinden tedirgin olmaktadır. Açıklayıcı faktör analizinden sonra ortaya çıkan son faktör ise 'Güvenirlilik' faktörüdür. Kullanıcılar dijital kimliklerini gerçek kimlikleri ile özdeşleştirdikleri için taşıdıkları kaygı tıpkı fiziksel katılım sağladıkları sosyal yaşamdaki kaygılara benzemektedir. Bu bağlamda dijital uzamda diğer dijital kullanıcılarla tanışmaktan ve onlarla gerçek hayatlarında görüşmekten kaygı duymamaktadır.

Ortaya çıkan bu faktörlerden sonra ölçeğin yapı geçerliliğini test edebilmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve modelin uygunluğu sınanmış ve uyum yeterliliği için birçok indexten faydalanılarak modelin kabul edilebilir değerlere sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak ise geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ile test edilen Instagram kaygı ölçeği (İKÖ), instagram başta olmak üzere sosyal medya platformlarını kapsayacak çalışmalarda uygulanabilir.

Kaynakça

- Alakurt, T. (2017). Adaptation of Online Privacy Concern Scale into Turkish Culture. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi. 7(4), 611-636. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2017.022>.
- Akbulut Ö, Yıldız N. (1999). İstatistik Analizlerde Temel Formüller ve Tablolara. Aktif Yayınevi: Erzurum.
- Akgül, A., Çevik, O. (2005). İstatistiksel Analiz Teknikleri Spss'te İşletme Yönetim Uygulamaları. Mustafa Kitabevi: Ankara.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7/1- 231-274. <https://doi.org/10.30803/adusobed.411797>.
- Barry, C. T., Sidot, C., Briggs, S., Reiter, S. and Lindsey, R. (2017). Adolescent Social Media Use And Mental Health From Adolescent And Parent Perspectives. Journal Of Adolescence. (61), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.08.005>.

- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. PegemA Yayıncılık: Ankara. <https://doi.org/10.14527/9789756802748>.
- Cattell, R. B., Scheier, I. H.(1961). The Meaning And Measurement Of Neuroticism And Anxiety. Ronald Press: New York.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara. <https://doi.org/10.14527/9789756802335>.
- Endler, N. S., Parker, J.D.A.(1991). Multidimensionality of State and Trait Anxiety: Factor Structure of the Endler Multidimensional Anxiety Scales, Journal of Personality and Social Psychology, vol.60(6), 919-926, <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.6.919>
- Field, A.P. (2000). Discovering Statistics Using SPSS For Windows. Thousand Oaks: London, Sage Publications: New Delhi.
- Herts, B.J., Beilock, L.S. (2017). From Janet T. Spence's Manifest Anxiety Scale To The Present Day: Exploring Math Anxiety And Its Relation To Math Achievement. Sex Roles. 77:718–724. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0845-9>.
- <https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-use-accelerates>. Erişim Tarihi:02.11.2019.
- <https://napoleoncat.com/stats/instagram-users-in-kyrgyzstan/2019/12>. Erişim Tarihi:04.11.2019.
- <https://www.statista.com/chart/16259/instagram-users-europe/> Erişim Tarihi: 04.11.2019
- Hooper, D., Coughlan, J., Mullen, M.R. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. Electronic Journal of Business Research Methods.6 (1): 53-60.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kır, S. (2018). Duyusal Etkinleştirme Teknoloji Kabul Modeli Bağlamında Online Alışveriş Yapma Eğilimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.478718>.
- Kırlioğlu, M. ve Karakuş, Ö. (2019). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kişisel ve Mesleki Güç Algıları Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 88-120. <https://doi.org/10.33417/tsh.516698>.
- Munro, B. H. (2005). Statistical Methods For Health Care Research. Lippincott Williams & Wilkins: Philadelphia.
- Özdamar, K. (1999). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi 2 (Çok Değişkenli Analizler). Kaan Kitabevi: Eskişehir.
- Primack, B. A., Shensa, A., Escobar-Viera, C., Barrett, E., Sidani, J., Colditz, J. and James, A. (2017). Use Of Multiple Social Media Platforms And Symptoms Of Depression And Anxiety: A Nationally-Representative Study Among U.S. Young Adults. Computers In Human Behavior (69), 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.11.013>.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating The Fit Of Structural Equation Models: Tests Of Significance And Descriptive Goodness-Of-Fit Measures. Methods Of Psychological Research Online, 8(2), 23-74.
- Schumacker, R.E., Lomax, R.G.(2010). A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling. Taylor & Francis Group : New York.

- Schreiber, J.B., Nora, A., Stage, F.K., Barlow, E.A., King, J.(2006) Reporting Structural Equation Modeling and Confirmatory Factor Analysis Results: A Review. *The Journal of Educational Research*. 99(6): 323-38. <https://doi.org/10.3200/joer.99.6.323-338>.
- Spielberger, C.D., Gorsuch, R.L., Lushene, R.D.(1970). *Test Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Psychological Corporation: New York.
- Şimşek, Ö.F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ekinoks: Ankara.
- Wang, J., Wang, X.(2012). *Structural Equation Modeling: Applications Using Mplus: Methods and Applications*: John Wiley & Sons: West Sussex.
- Waltz, C.F., Strickland, O.L., Lenz, E.R.(2010). *Measurement in Nursing and Health Research*. Springer Publishing Company: New York.
- Woods, H. C., Scott, H. (2016). #Sleepyteens: Social Media Use İn Adolescence İs Associated With Poor Sleep Quality, Anxiety, Depression And Low Self-Esteem. *Journal Of Adolescence* (51), 41-49. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.05.008>.
- Zorbaz. O. (2013). *Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı Ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara.